

Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра статистики
Факультет економічний

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан економічного факультету

_____ проф. Панчишин С.М.
" ____ " _____ 2006 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Предмет   Система національних рахунків
Спеціальність   Економічні спеціальності
Факультет   Економічний

Виписка з навчального плану

№ семестру	К-сть годин	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Залік	Іспит	СР
7	54	36	18			+		

Затверджено
на засіданні кафедри статистики
Протокол № 1 від "1" вересня 2006 р.
Завідувач кафедри
_____ проф. Матковський С.О.

Львів - 2006

Анотація

Національне рахівництво представляє собою всеохоплюючу систему ведення первинного, бухгалтерського обліку і статистики, засновану на єдності методологічних принципів, що завершується побудовою системи національних рахунків. СНР - своєрідна модель економіки, яка використовується для дослідження економічної діяльності в масштабах країни і її регіонів на основі взаємозв'язаних балансів (рахунків), що відображають потоки руху продуктів і їх фінансових еквівалентів між економічними агентами в процесі здійснення ними різноманітних економічних операцій. Суть СНР зводиться до формування узагальнюючих показників функціонування економіки на різних стадіях процесу відтворення і взаємної ув'язки цих показників між собою. СНР - найбільш досконалий і поширений балансний метод взаємозв'язаного комплексного вивчення економічних явищ і їх результатів.

Предметом курсу „Система національних рахунків” є методологія складання системи національних рахунків внутрішньої економіки і „решти світу” - принципи і методи побудови рахунків, їх зміст, система показників СНР, їх взаємозв'язок і методи розрахунку; особливості побудови секторальних рахунків і їх призначення; роль всієї системи і кожного рахунку в аналізі економічних процесів і економіки в цілому.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

основні поняття і категорії, що застосовуються в міжнародній статистичній практиці для характеристики економіки;

систему макроекономічних показників виробництва товарів і послуг; утворення, розподілу, перерозподілу і використання доходів і т.д.; їх взаємозв'язків і методи розрахунку;

методологію побудови окремих рахунків внутрішньої економіки і „решти світу”;

методологію побудови і особливості рахунків секторів економіки;

методологію побудови міжгалузевго балансу;

напрями і методи аналізу СНР.

Тематичний план курсу

Тема 1. Предмет, метод і завдання курсу „Система національних рахунків”

Тема 2. Теоретичні основи побудови СНР

Тема 3. Основні поняття та категорії національного рахівництва

Тема 4. Система показників результатів економічної діяльності

Тема 5. Основні принципи методології розрахунку валового випуску

Тема 6. Поняття і загальні принципи розрахунку проміжного споживання

Тема 7. Методи розрахунку валового внутрішнього продукту (ВВП). Розрахунок ВВП виробничим методом

Тема 8. Методологія розрахунку валової доданої вартості на регіональному рівні

Тема 9. Розрахунок ВВП розподільчим методом

Тема 10. Розрахунок ВВП методом кінцевого використання

Тема 11. Розрахунок інших показників результатів виробничої діяльності

Тема 12. Методологія розрахунку макроекономічних показників в постійних цінах і побудова індексів-дефляторів

Тема 13. Зведені національні рахунки

Тема 14. Зведені рахунки доходів

Тема 15. Рахунок товарів і послуг

Тема 16. Рахунки нагромаджень

Тема 17. Рахунки секторів економіки

Тема 18. Національне багатство в системі показників національних рахунків

Тема 19. Методика побудови міжгалузевого балансу в концепції СНР

Тема 20. Міжнародні співставлення показників СНР

Тема 21. Основні напрями аналізу СНР

Зміст програми за темами

Тема 1. Предмет, метод і завдання курсу „Система національних рахунків” (2 год.)

Національне рахівництво як основа міжнародної методології статистики. Предмет, об'єкт і задачі курсу. Метод національного рахівництва.

Тема 2. Теоретичні основи побудови СНР(4 год.)

Поняття і категорії економічної діяльності. Концепції виробництва. Характеристика факторів виробництва. Історія виникнення і розвитку національного рахівництва.

Методологія балансу народного господарства (БНГ), її відмінності від методології СНР.

Тема 3. Основні поняття та категорії національного рахівництва (2 год.)

Внутрішня і національна економіка і пов'язані з нею категорії. Виробнича діяльність. Ринкове і неринкове виробництво. Основні групування і класифікації економіки в національному рахівництві. Групування економічних операцій. Групування економіки за секторами. Поняття результатів економічної діяльності.

Тема 4. Система показників результатів економічної діяльності (2 год.)

Система основних макроекономічних показників.

Види оцінки показників СНР. Ринкові, основні і факторні ціни.

Тема 5. Основні принципи методології розрахунку валового випуску (2 год.)

Валовий випуск як вихідний показник для розрахунку валового внутрішнього продукту виробничим методом. Особливості методології розрахунку валового випуску за галузями економіки та видами економічної діяльності.

Тема 6. Поняття і загальні принципи розрахунку проміжного споживання (2 год.)

Поняття та склад проміжного споживання. Статистика проміжного споживання.

Тема 7. Методи розрахунку валового внутрішнього продукту (ВВП). Розрахунок ВВП виробничим методом (2 год.)

Загальна характеристика ВВП. Склад валового внутрішнього продукту. Три методи обчислення валового внутрішнього продукту. Розрахунок ВВП виробничим методом.

Тема 8. Методологія розрахунку валової доданої вартості на регіональному рівні (6 год.)

Валова додана вартість (ВДВ) як основний інтегральний показник розвитку регіону. Особливості методології розрахунку валової доданої вартості за галузями економіки та видами економічної діяльності. Джерела інформації для розрахунку ВДВ.

Тема 9. Розрахунок ВВП розподільчим методом (2 год.)

Склад ВВП за категоріями доходу. Методологія розрахунку ВВП розподільчим методом. Джерела інформації

Тема 10. Розрахунок ВВП методом кінцевого використання (2 год.)

Склад ВВП за елементами використання. Методологія розрахунку ВВП методом кінцевого використання. Джерела інформації.

Тема 11. Розрахунок інших показників результатів виробничої діяльності (2 год.)

Валовий і чистий національний дохід. Доходи від власності. Валовий і чистий наявний дохід. Валове і чисте заощадження.

Тема 12. Методологія розрахунку макроекономічних показників в постійних цінах і побудова індексів-дефляторів (2 год.)

Методи оцінки ВВП в постійних цінах. Переоцінка ВВП в постійні ціни на стадії виробництва.

Переоцінка ВВП в постійні ціни на стадії кінцевого використання.

Тема 13. Зведені національні рахунки (2 год.)

Загальні принципи побудови СНР. Зведені рахунки системи, їх взаємозв'язок і призначення.

Рахунок виробництва.

Тема 14. Зведені рахунки доходів (2 год.)

Поняття і роль доходів в ринковій економіці і в СНР. Рахунки первинного розподілу доходів. Рахунок вторинного розподілу доходів. Рахунок перерозподілу доходів в натуральній формі.

Зведений рахунок розподілу доходів.

Тема 15. Рахунок товарів і послуг (2 год.)

Зміст та методологія побудови рахунку товарів і послуг. Взаємозв'язок показників рахунку товарів і послуг з показниками інших рахунків.

Тема 16. Рахунки нагромаджень (2 год.)

Рахунок операцій з капіталом. Фінансовий рахунок.

Інші рахунки нагромаджень.

Тема 17. Рахунки секторів економіки (2 год.)

Призначення і склад рахунків секторів економіки. Побудова рахунків окремих секторів.

Тема 18. Національне багатство в системі показників національних рахунків (2 год.)

Сучасна концепція національного багатства.

Класифікація елементів національного багатства і взаємозв'язок з іншими показниками СНР. Принципи вартісної оцінки основних елементів економічних активів. Розрахунок власного капіталу за секторами економіки країни.

Тема 19. Методика побудови міжгалузевого балансу в концепції СНР (2 год.)

Загальні поняття і схема МГБ. Основне рівняння МГБ. Види МГБ. Основні схеми і методи оцінки показників МГБ. Методи побудови МГБ. Відмінності у побудові МГБ за схемами БНГ і СНР.

Тема 20. Міжнародні співставлення показників СНР (2 год.)

Загальні принципи проведення міжнародних співставлень.

Досвід розрахунку ВВП в інших державах.

Тема 21. Основні напрями аналізу СНР (2 год.)

Аналітичні можливості СНР. Ціль, завдання і основні напрями аналізу СНР.

Плани практичних (семінарських) занять

Заняття 1. Предмет і завдання курсу. Методологія національного рахівництва. БНГ і СНР.

1. Предмет, об'єкт і задачі курсу.
2. Методологія національного рахівництва.

Теми рефератів: 1. Історія виникнення і розвитку СНР.

Заняття 2. Основні поняття, категорії та групування економіки за сферами діяльності, галузями та секторами.

1. Поняття і категорії економічної діяльності.
2. Фактори виробництва та їх характеристика.
3. Групування економіки за секторами.

Теми рефератів: 1. Економічна діяльність в СНР.
2. Основні групування економіки в СНР.

Заняття 3. Система показників результатів економічної діяльності

1. Система основних макроекономічних показників.
2. Види оцінки показників СНР.
3. Ринкові, основні і факторні ціни.

Теми рефератів: 1. Основні показники результатів економічної діяльності.

Заняття 4. Методологія розрахунку валового випуску

1. Валовий випуск - вихідний показник для розрахунку валового внутрішнього продукту виробничим методом.
2. Методологія розрахунку валового випуску за галузями економіки.
3. Розв'язання задач.

Теми рефератів: 1. Особливості розрахунку валового випуску за галузями економіки.
2. Аналіз валового випуску Львівської області за 1995-2000 рр.

Заняття 5. Методологія розрахунку проміжного споживання

1. Поняття та склад проміжного споживання.
2. Статистика проміжного споживання.
3. Розв'язання задач.

Теми рефератів: 1. Методологія розрахунку проміжного споживання.

Заняття 6. Розрахунок ВДВ і ВВП виробничим методом

1. Загальна характеристика ВВП та його склад.
2. Три методи обчислення ВВП.
3. Розрахунок ВВП виробничим методом.

Контрольна робота

Теми рефератів: 1. ВВП як узагальнюючий результат економічної діяльності.
2. Особливості розрахунку валової доданої вартості на регіональному рівні.
3. Аналіз валової доданої вартості Львівщини за 1995-2000 рр.

Заняття 7. Розрахунок ВВП розподільчим методом та методом кінцевого використання

1. Склад ВВП за категоріями доходу.
2. Методологія розрахунку ВВП розподільчим методом.
3. Розрахунок ВВП методом кінцевого використання.
4. Розв'язання задач.

Теми рефератів: 1. Методика розрахунку ВВП розподільчим методом. 2. Розрахунок ВВП методом кінцевого використання.

Заняття 8. Оцінка динаміки макроекономічних показників.

1. Методи оцінки ВВП в постійних цінах.
2. Переоцінка ВВП в постійні ціни на стадії виробництва.
3. Переоцінка ВВП в постійні ціни на стадії кінцевого використання.

Теми рефератів: 1. Методи переоцінки компонентів ВВП у порівнянні ціни.
2. Аналіз динаміки валової доданої вартості Львівщини за 1995-2000 рр.

Заняття 9. Загальні принципи побудови та структура СНР

1. Загальна характеристика СНР.
2. Класифікація та структура рахунків.
3. Зведені рахунки.

Теми рефератів: 1. Основні принципи побудови рахунків в СНР.

Заняття 10. Рахунок виробництва. Зведені рахунки доходів. Рахунки нагромаджень. Рахунок товарів і послуг

1. Рахунок виробництва.
2. Рахунки утворення, розподілу та використання доходів.
3. Рахунки нагромаджень.
4. Зміст та методологія побудови рахунку товарів і послуг.

Теми рефератів: 1. Характеристика зведених рахунків СНР.

Заняття 11. Рахунки окремих секторів економіки.

1. Склад рахунків секторів економіки.
2. Побудова рахунків окремих секторів.
3. Розв'язання задач.

Теми рефератів: 1. Методологія побудови рахунків за секторами економіки.

Заняття 12. Національне багатство в системі показників національних рахунків.

1. Класифікація елементів національного багатства.
2. Принципи вартісної оцінки основних елементів економічних активів.
3. Розв'язання задач.

Теми рефератів: 1. Оцінка національного багатства в СНР.

Заняття 13. Міжгалузевий баланс в концепції СНР.

1. Основне рівняння МГБ. Види МГБ.
2. Основні схеми і методи оцінки показників МГБ.
3. Розв'язання задач.

Теми рефератів: 1. Відмінності в побудові МГБ за схемами БНГ і СНР.

Заняття 14. Міжнародні співставлення показників СНР.

1. Загальні принципи проведення міжнародних співставлень.
2. Порівняння фізичних обсягів ВВП в різних країнах.
3. Розв'язання задач.

Теми рефератів: 1. Міжнародні порівняння макроекономічних показників України.

Заняття 15. Міжнародний досвід розрахунку ВВП в інших державах.

1. Впровадження СНР в державах СНД.
2. Досвід розрахунку макроекономічних показників в європейських країнах.

Теми рефератів: 1. Міжнародний досвід розрахунку макроекономічних показників.

Заняття 16. Основні напрями аналізу СНР. Ціль, завдання і основні напрями аналізу СНР.

1. Аналітичні можливості СНР.
2. Ціль і завдання аналізу СНР.
3. Основні напрями аналізу СНР.

Теми рефератів: 1. Аналітичні можливості СНР.

Завдання для самостійної роботи

Тема 2. Теоретичні основи побудови СНР

1. Історія виникнення і розвитку національного рахівництва.
2. Методологія балансу народного господарства (БНГ), її відмінності від методології СНР.

Джерело:

1. [7] с. 31-38

Контрольні запитання:

1. Три стандарти міжнародної СНР.
2. Особливості переходу статистики України від методології балансу народного господарства до СНР.

Тема 8. Методологія розрахунку валової доданої вартості на регіональному рівні

1. Особливості методології розрахунку валової доданої вартості на регіональному рівні за галузями економіки.
2. Джерела інформації для розрахунку валової доданої вартості.

Джерела:

1. [3] с. 7-28
2. [7] с. 77-101

Контрольні запитання:

1. Методологія розрахунку валового випуску галузей, які виробляють товари.
2. Методологія розрахунку валового випуску галузей, які надають послуги.
3. Методологія розрахунку проміжного споживання.
4. Форми статистичної звітності - джерела інформації для розрахунку валової доданої вартості

Тема 18. Національне багатство в системі показників національних рахунків

1. Класифікація елементів національного багатства і взаємозв'язок з іншими показниками СНР.
2. Принципи вартісної оцінки основних елементів економічних активів.

Джерела:

1. [7] с. 340-373
2. [11]

Контрольні запитання:

1. Розрахунок основних елементів національного багатства в СНР.
2. Основні напрями аналізу національного багатства в СНР.

Тема 19. Методика побудови міжгалузевого балансу в концепції СНР (4 год.)

Методи побудови МГБ.

Відмінності у побудові МГБ за схемами БНГ і СНР.

Джерела:

1. [7] с. 374-391

Контрольні запитання:

1. Методологія побудови МГБ в СНР.
2. Відмінності у побудові МГБ за методологіями БНГ і СНР.

Тема 20. Міжнародні співставлені показники СНР

1 .Досвід розрахунку макроекономічних показників в інших державах.

Джерела:

ЦІ]

Контрольні запитання:

1 .Досвід розрахунку ВВП в Німеччині.

Тема 21. Основні напрями аналізу СНР (4 год.)

1. Аналітичні можливості СНР.

2. Ціль, завдання і основні напрями аналізу СНР.

Джерело:

1. [7] с. 406-437 *Контрольні*

запитання:

1. Напрями аналізу зведених рахунків СНР.

2. Аналіз показників результатів економічної діяльності окремих галузей та секторів економіки.